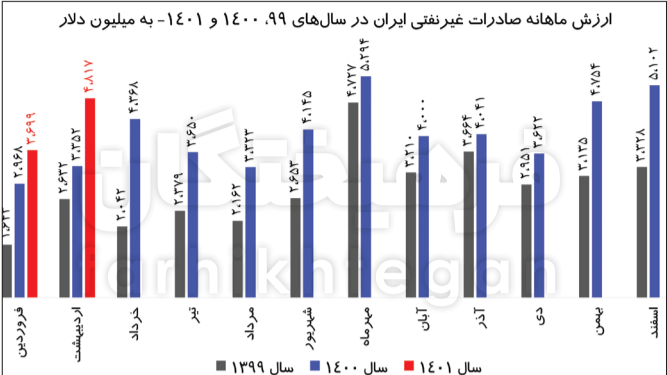
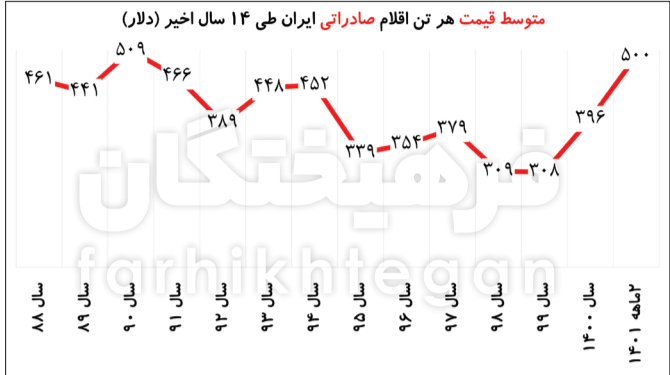

«فرهنگستان» بررسی کرد

رشد ۳۷ درصدی صادرات ایران در ۲ ماهه ۱۴۰۱

رشد ۱۶۶۷ درصدی، به بلژیک رشد ۳۱۹ درصدی، به تاجیکستان رشد ۵۶۰ درصد، به مصر رشد ۱۱۰۶ درصدی، به سومالی رشد ۱۳۶ درصدی، به لهستان رشد ۱۱۲ درصدی و به مقصد مراکش رشد ۱۹۹۷ درصدی را تجربه کرده است.

اماد همین مدت صادرات ایران به مقاصد سنتی همچون روسیه کاهش نزدیک به ۲۹ درصدی داشته است. صادرات کشورمان به سوریه کاهش نزدیک به ۶۷ درصدی، به مالزی کاهش ۴۳ درصدی، به کشور غنا کاهش ۹۲ درصدی، به کره جنوبی کاهش ۷۴ درصدی، به قرقیزستان کاهش ۷۱ درصدی، به لبنان کاهش ۶۸ درصدی، به فرانسه کاهش ۴۷ درصدی و به برزیل (کاهش ۹۷ درصدی) از موارد قابل تامل تجارت خارجی ایران در دو ماهه نخست سال ۱۴۰۱ است.

گمرک ایران روز گذشته جزئیات تجارت خارجی کشور طی دو ماهه نخست سال جاری را منتشر کرد. از جمله موارد جالب توجه در آمارهای گمرک، رشد ۳۷ درصدی ارزش صادرات کشور است. رشد بیش از ۱۰۰۰ درصدی صادرات ایران به برخی مقاصد صادراتی که قبلا چندان سهم قابل توجهی بین مقاصد صادراتی ایران نداشتند، در کنار آن کاهش صادرات ایران به مقاصد سنتی همچون سوریه (کاهش ۶۷ درصدی)، روسیه (کاهش نزدیک به ۲۹ درصدی)، افغانستان (کاهش ۳۸ درصدی)، مالزی (کاهش ۴۳ درصدی)، فرانسه (کاهش ۴۷ درصدی) و برزیل (کاهش ۹۷ درصدی) از موارد قابل تامل تجارت خارجی ایران در دو ماهه نخست سال ۱۴۰۱ است.

رشد ۳۷ درصدی صادرات

براساس آمارهای گمرک ایران در دو ماهه نخست سال جاری میزان صادرات غیرنفتی کشور حدود ۱۷ میلیون تن کالا به ارزش هشت میلیارد و ۵۱۶ میلیون دلار بوده است. این میزان در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته به لحاظ وزنی رشد ۱٫۶ درصدی و به لحاظ ارزش دلاری رشد ۳۷ درصدی را تجربه کرده است. همچنین طی دو ماهه نخست امسال میزان واردات کالا پنج میلیون و ۱۸۲ هزار تن به ارزش هشت میلیارد و ۱۱۵ میلیون دلار بوده که به لحاظ وزنی کاهش ۳٫۶ درصدی و به لحاظ ارزش نیز رشد ۲۴ درصدی داشته است. مقایسه ماهانه صادرات غیرنفتی کشور از فروردین سال ۱۳۹۹ نیز نشان می‌دهد میزان صادرات غیرنفتی کشور در فروردین امسال حدود ۳٫۷ میلیارد دلار بوده که از رقم صادرات ۲٫۹ میلیارد دلاری فروردین ۱۴۰۰ و رقم ۱٫۶ میلیارد دلاری صادرات فروردین ۱۳۹۹ به ترتیب ۲۵ و ۱۲۵ درصد بیشتر است. همچنین صادرات ماهانه اردیبهشت امسال چهار میلیارد و ۸۱۷ میلیون دلار بوده که نسبت به صادرات ۳٫۲ میلیارد دلاری اردیبهشت سال گذشته ۴۴ درصد و نسبت به صادرات ۲٫۶ میلیارد دلاری اردیبهشت ۱۳۹۹ رشد ۸۳ درصدی دارد.

تغییر فاز نقشه تجاری ایران

براساس داده‌های گمرک ایران در دو ماهه نخست امسال ۱۰ مقصد اول صادرات غیرنفتی ایران به ترتیب شامل چین، امارات متحده عربی، عراق، ترکیه، هند، افغانستان، عمان، پاکستان، اندونزی و تایلند است. طی دو ماهه امسال میزان صادرات ایران به کشورهای همجوار همچون چین ۳۲٫۵ درصد، امارات حدود ۷۷ درصد، عراق حدود ۳۸ درصد، ترکیه ۹۷ درصد، هند ۲۲٫۵ درصد، عمان ۱۲۶ درصد و پاکستان نزدیک به ۱۱ درصد رشد داشته است. اماد همین مدت صادرات ایران به افغانستان کاهش ۳۸ درصدی، اندونزی کاهش دودرصدی و به تایلند هم کاهش نزدیک به ۲۵ درصدی داشته است.

اما بین کشورهایی که در رتبه ۱۱ تا ۷۵ (کشورهای منتخب) قرار دارند طی دو ماهه نخست امسال اتفاق قابل تاملی رخ داده است که گرچه برای قضاوت زود است، اما به نظر می‌رسد یک تغییر فاز در نقشه تجاری ایران در حال رخ دادن است. این تغییر فاز مربوط به رشد قابل توجه و عجیب و قریب صادرات ایران به برخی مقاصد است که تا کنون چندان جدی گرفته نمی‌شدند. همچنین کاهش صادرات ایران به برخی مقاصد سنتی هم در نوع خود جالب توجه است. برای مثال در دو ماهه نخست امسال میزان صادرات ایران به سنگاپور رشد ۱۱۲۸ درصدی داشته است. صادرات ایران به کشور آفریقای میزوامبیک طی دو ماهه نخست سال جاری رشد نزدیک به ۳۴ هزار درصدی را تجربه کرده، به مقصد میانمار رشد ۸۴۲ درصدی، به آلبانی رشد ۲۸۸۶ درصدی، به اردن

گزارش

گره‌گور حکمرانی داده‌های اقتصادی در ایران

مشکلاتی بود که کارگروه تعامل‌پذیری دولت الکترونیک در موضوع تبادل داده‌های میان دستگاهی داشت. باقری اصل، دبیر شورای اجرایی فناوری اطلاعات مهم‌ترین چالش این کارگروه ظرف سه سال گذشته را استنفک دستگاه‌ها در به اشتراک‌گذاری داده‌ها می‌داند و می‌گوید که دستگاه‌ها به بهانه محرمانگی یا احتمال فروش داده‌ها در آینده، از همکاری خودداری می‌کنند و کارگروه نیز اهرم لازم برای ضمانت اجرایی را ندارد. تبادل داده بین دستگاه‌های دولتی نقش مهمی در تکمیل و یکپارچه‌شدن پایگاه‌های مهم اطلاعات دولت دارد. برای مثال پایگاه اطلاعات رفاهی خانوار که این روزها مرجع اصلی دهک‌بندی خانوارها، اختصاص یارانه و شناسایی اقشار فرودست جامعه است، خود یکی از قربانیان عدم تبادل داده بین دستگاه‌هاست و بنا بر اظهارات متعدد مسئولان وقت وزارت تعاون، بسیاری از داده‌های این پایگاه هر ۶ ماه یک‌بار یک‌بار، با استفاده از حافظه‌های سخت (نظیر دیسک‌های فشرده و فلش‌مموری) از دستگاه‌های دیگر به دست آمده است که اثربخشی آن را به شدت کاهش می‌دهد. فقدان یک زیرساخت قانونی و حقوقی که صاحب داده را مشخص کند و جلوی بهانه‌گیری دستگاه‌ها در ارائه را بگیرد، مهم‌ترین علت عدم تبادل داده در دولت است که در این طرح تکلیف آنها مشخص می‌شود. مطابق بند اول طرح، مالکیت داده‌های کلیه دستگاه‌های دولتی و نهادهای عمومی دولتی و غیردولتی در اختیار نظام جمهوری اسلامی قرار گرفته و داده‌ها و اطلاعات ملی نامیده می‌شوند. به این ترتیب دستگاه‌ها و کلیه مراکز دولتی خصوصا تهیه‌کنندگان مقررات بخشی در حوزه داده نظیر سازمان امور مالیاتی دیگر حقی نسبت به مدیریت یا فروش داده‌های خود نداشته و داده‌های آنها مشابه اموال غیرمنقول دولت که مالکیت آنها در اختیار دولت است، خواهد بود. همچنین در ماده سوم این طرح تلاش شده است با ارتقای کارگروه تعامل‌پذیری به کمیسیون داده‌ها و اطلاعات ملی (کمیسیون دوام) شأن بازاری اجرایی تبادل داده در کشور را ارتقا داده و با مجازات‌های پیش‌بینی شده در ماده یازدهم این طرح که هرگونه اخلاف در اجرای مصوبات طرح را به عنوان اخلاف در نظام مدیریت

کشور تلقی کرده و به حداکثر کیفی‌های مقرر در قانون جرایم رایانه‌ای محکوم می‌کند، ضمانت اجرایی لازم را ایجاد کند.

عنان داده‌ها در اختیار باز یگر فرایضی

ماده دوم طرح یکپارچه‌سازی، سیاست‌گذاری نظام نگهداری، پردازش، دسترسی، یکپارچه‌سازی، تبادل و امنیت داده‌ها و اطلاعات ملی را برعهده شورای عالی فضای مجازی گذاشته است و به منظور پیشبرد سیاست‌های این شورا در ماده سوم کارگروه تعامل‌پذیری دولت الکترونیک را به «کمیسیون داده‌ها و اطلاعات ملی» ارتقا داده و پنج عضو جدید را به آن افزوده است که شامل رئیس مرکز آمار ایران، رئیس سازمان مالیاتی کشور، معاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی، نماینده اطلاعات سپاه و نماینده مرکز ملی فضای مجازی است. اگرچه طبق طرح جدید بسیاری از وظایف مدیریت پایگاه‌های داده نظیر تولید، نگهداری، پردازش، اتخاذ تدابیر حفاظتی و امنیتی و به‌روزرسانی این پایگاه‌ها همچنان برعهده دستگاه‌های دولتی است اما سیاست‌گذاری این حوزه به شورای عالی فضای مجازی واگذار شده است و دستگاه‌ها ملزم به اعمال سیاست‌ها و نظامات مصوب شورا هستند. علاوه بر این، بنا بر تبصره ماده هفتم این طرح کمیسیون دوام می‌تواند حسب ضرورت نسبت به حذف، الحاق یا ادغام و تفکیک پایگاه داده‌ها و اطلاعات پایه اقدام کند و مطابق ماده نهم هرگونه تبادل داده بین دستگاه‌های اجرایی و دستگاه‌های اجرایی و کسب‌وکارها را انحصاراً برعهده مرکز ملی فضای گذاشته و تبادل خارج از این مرکز را مشمول مجازات‌های مذکور در طرح دانسته است. ساماندهی به الگوهای محتوایی و فنی معماری پایگاه‌های داده ضرورتی اجتناب‌ناپذیر به منظور یکپارچه‌سازی داده‌ها در ایران بود که جز از مسیر مقرره‌گذاری واحد و فرایضی به دست نمی‌آمد و به نظر می‌رسد با تصویب این طرح شورای عالی فضای مجازی می‌تواند نقش نهاد بالادستی را به خوبی ایفا کند اما تاسیس کمیسیون دوام نگرانی‌هایی را نیز ایجاد کرده است. گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس می‌گوید ممکن است وظایف این کمیسیون با سه کمیسیون امنیت، تنظیم مقررات و ارتقای تولید محتوا که ذیل شورای عالی فضای مجازی هستند، تداخل پیدا کند. نگرانی

دیگر آن است که ترکیب ۲۰ عضوی کمیسیون که همگی نمایندگان دستگاه‌های مهم به‌شمار می‌روند، توجه به قاعده رسمیت یافتن جلسه با نصف به علاوه یک اعضا، برگزاری جلسات کمیسیون را سخت کند.

پیشرو ولی ناتمام

طرح یکپارچه‌سازی داده‌ها و اطلاعات ملی در مجموع طرحی موفق و تکمیل‌کننده پازل حکمرانی داده در ایران است. اگر منظومه حکمرانی داده در ایران را قانون‌گذاری برای حفاظت از اطلاعات و داده‌های شخصی، اطلاعات و اسرار تجاری، شفافیت، انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات و داده‌های باز و تعیین تکلیف پایگاه داده‌های عمومی بدانیم این طرح به مساله مالکیت، یکپارچه‌سازی و تبادل داده‌های عمومی پاسخ‌های روشنی داده است. در صورت تصویب این طرح، کمیسیون دوام مشخص می‌کند که داده چگونه در مراکز داده دولت نگهداری شوند و این کمیسیون می‌تواند با مدیریت صحیح از شکل گرفتن پایگاه‌های داده دولتی به صورت جزیره‌ای و ناهمخوان با هم جلوگیری کند. این طرح همچنین برای اولین بار ۳۰ پایگاه داده و اطلاعات پایه و متولی آن را نام برده است که به اجرایی تر شدن قانون و جلب توجه به دامنه اثرگذاری آن کمک می‌کند. اما طرح یکپارچه‌سازی از کنار یک موضوع مهم با ملاحظه کاری گذشته است و آن طریقه تبادل داده میان دستگاه‌های دولتی و کسب‌وکارهاست. بسیاری از کسب‌وکارها خصوصا کسب‌وکارهای اینترنتی برای توسعه و بهبود خدمات خود نیاز آشکاری به سرویس‌های استعلام و داده‌های پایگاه‌های دولتی دارند. اگرچه در این طرح، وظیفه این نوع از تبادل داده نیز برعهده مرکز ملی تبادل گذاشته شده است، اما جزئیات بیشتری ذکر نشده و به نظر می‌رسد سازوکار معینی برای طرح درخواست‌های بخش خصوصی و رسیدگی به آنها دیده نشده است. همچنین مرکز پژوهش‌های مجلس و شورای نگهبان در گزارش‌های خود ایرادات بسیاری به ضمانت اجرایی طرح و ابهام مجازات‌های مندرج در ماده یازدهم وارد کرده‌اند. در نهایت باید گفت طرح یکپارچه‌سازی، طرحی پیشرو و گامی روبه جلو است که در صورت تصویب و اجرای صحیح می‌تواند بسیاری از مضلات حکمرانی داده‌های عمومی را برطرف سازد.

گره‌گور تبادل داده میان دستگاه‌ها

یکی از مهم‌ترین مسائلی که زمینه ارائه این طرح به مجلس را فراهم کرد،